PRACE NAUKOWE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU nr 140
Ekonomia 11 2010

Zbigniew Piepiora
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

LOKALNA POLITYKA PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM KATASTROF NATURALNYCH W POWIECIE LWÓWECKIM

Streszczenie: W artykule przybliżono problematykę przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych. Prowadzenie polityki, dotyczącej katastrof naturalnych, pozwala minimalizować skutki ich wystąpienia. Warunkiem koniecznym do jej realizacji na poziomie lokalnym powiatu (NUTS 4, LAU 1) i gminy (NUTS 5, LAU 2) jest wykorzystywanie instrumentów warunkujących funkcjonowanie odpowiednich instytucji, co autor weryfikuje na przykładzie powiatu lwóweckiego.

Słowa kluczowe: katastrofa naturalna, skutki, powiat lwówecki.

1. Wstęp

Na przełomie lutego i marca 2010 r. nawałnica *Xyntia* spowodowała duże straty w Europie. W maju, czerwcu i sierpniu na obszarze Polski wystąpiły destrukcyjne w skutkach powodzie. Pod koniec listopada ekstremalne warunki zimowe spowodowały szkody w polskiej gospodarce.

Nawałnice, powodzie i ekstremalne warunki zimowe są przykładami katastrof naturalnych, które często definiowane są jako „nagłe zdarzenie o tragicznych skutkach, powodujące szkody, cierpienie ludzi i często także zmiany związane z jego obszarem oddziaływania". Katastrofa naturalna może być spowodowana przez czynniki naturalne, czyli biologiczne, geologiczne i hydrometeorologiczne. Występowanie katastrof naturalnych często powoduje szkody w infrastrukturze i rolnictwie oraz prowadzi do śmierci i cierpienia wielu poszkodowanych.

W celu zapobiegania negatywnym konsekwencjom tego typu zjawisk w wielu miejscach na świecie prowadzi się politykę przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych. W Polsce jest to pojęcie nie do końca rozpoznane. Zdefiniować je można jako świadomą działalność władz państwowych, samorządowych oraz krajowych i międzynarodowych wyspecjalizowanych instytucji, prowadzoną w celu minimalizowania skutków katastrof naturalnych.

Celem niniejszego artykułu jest zbadanie realizacji tej polityki na poziomie lokalnym powiatu (NUTS 4, LAU 1) i gminy (NUTS 5, LAU 2). Warunkiem koniecz-

nym do jej prowadzenia jest wykorzystywanie instrumentów umożliwiających funkcjonowanie odpowiednich instytucji, co autor weryfikuje na przykładzie powiatu lwóweckiego.

2. Ogólna charakterystyka powiatu lwóweckiego

Powiat lwówecki jest położony w południowo-zachodniej części Dolnego Śląska pomiędzy Doliną Bobru i Doliną Kwisy. Obejmuje fragmenty Pogórza Kaczawskiego, Pogórza Izerskiego oraz Gór Kaczawskich i Gór Izerskich. Graniczy z powiatami bolesławieckim, lubańskim, jeleniogórskim i złotoryjskim oraz na południu z Czechami.

Rys. 1. Powiat lwówecki

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Główny Urząd Geodezji i Kartografii. Mapy*, http://maps.geoportal.gov.pl/webclient/ (stan z 13.05.2010); *Geografia wyborcza. powiat lwówecki*, http://wybory2006.pkw.gov.pl/kbw/geoPowiat.html?id=021200&type=0 (stan z 13.05.2010).

Powiat jest zróżnicowany krajobrazowo. W skład powiatu lwóweckiego wchodzi 5 gmin, z czego dwie – Lwówek Śląski i Gryfów Śląski – to znaczące ośrodki miejskie, posiadające podobny potencjał ludnościowy oraz społeczny i odgrywające podobną rolę w życiu społeczności lokalnej. Pozostałe trzy miasta, które posiadają niewielki potencjał i stanowią raczej lokalne zaplecze dla okolicznych ośrodków wiejskich, to Wleń, Mirsk i Lubomierz[1].

Powiat zajmuje 710 km^2 i zalicza się go do grona powiatów średnich (por. rys. 1). Jego obszar zamieszkuje 51 562 mieszkańców. Przeciętna gęstość zaludnienia w powiecie na 1 km^2 wynosi 72 osoby[2].

3. Wybrane katastrofy naturalne i ich skutki na obszarze badanego powiatu – aspekty ekonomiczne

Największe szkody na obszarze powiatu w latach 1997-2007 spowodowały powodzie, wichury i susze przyczyniające się do powstawania pożarów (por. rys. 2). Należą one do grupy katastrof hydrometeorologicznych[3].

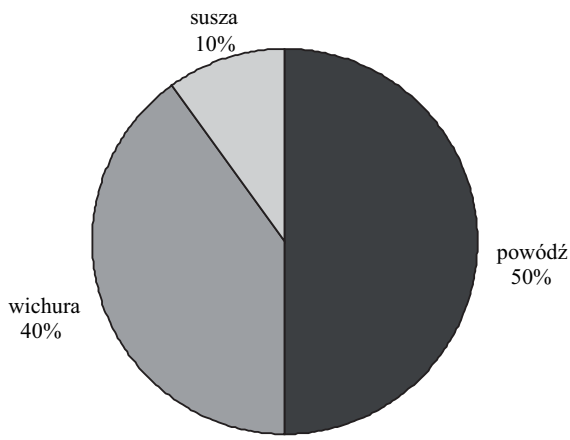

Rys. 2. Katastrofy naturalne w powiecie lwóweckim w latach 1997-2007 – według typu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

---

[1] J. Matejuk (red), *Strategia Rozwoju Powiatu Lwóweckiego (2000-2010)*, Instytut Badań Strategicznych przy Wyższej Szkole Zarządzania. Centrum Doradztwa Strategicznego w Legnicy, Warszawa–Legnica–Lwówek Śląski 2000, s. 9.

[2] Starostwo Powiatowe w Lwówku Śląskim – *Biuletyn Informacji Publicznej*. Dane Urzędu, http://www.bip.powiatlwowecki.pl (stan z 13.05.2010).

[3] Zobacz także: Z. Piepiora, *Przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych w województwie dolnośląskim*, [w:] S. Korenik, Z. Przybyła (red.), *Gospodarka Przestrzenna XII*, t. II, Wyd. Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska, Wrocław 2009, s. 86-96.

Powódź najczęściej definiuje się jako silne wezbranie wód rzecznych, gdy woda występuje z koryta i zalewa dolinę (tzw. trasę zalewową), wyrządzając szkody[4]. Powodzie należą do katastrof naturalnych, powodujących największe szkody w majątku indywidualnym i publicznym[5]. Świadczy o tym chociażby wielka powódź z 1997 r.[6], a także powodzie z lat 2001-2002 oraz 2005-2006, które spowodowały straty także na obszarze powiatu lwóweckiego. Zagrożenie powodziowe związane jest przede wszystkim z położeniem powiatu pomiędzy rzekami Bóbr i Kwisa.

Wichura to wiatr, który jest tym silniejszy, im większe są różnice ciśnienia, które go tworzą. Przy prędkościach przekraczających 15 m/s (54 km/h) wiatr stwarza poważne zagrożenia[7]. Często towarzyszą jej wyładowania atmosferyczne – błyskawice i grzmoty. Wichury powodują wiele zniszczeń – dewastację lasów, budynków[8]. Destrukcyjne wichury wystąpiły na obszarze powiatu lwóweckiego w latach 2001, 2005 i 2007 (orkan *Kyrill*).

Tabela 1. Straty spowodowane przez katastrofy naturalne na obszarze powiatu lwóweckiego w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.)

Powiat/gmina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gryfów Śląski GW	247	0	0	0	0	310	0	0	0	2912	84
Lubomierz GW	521	0	0	0	0	0	0	0	11	2560	0
Lwówek Śląski GM-W	1527	0	0	0	562	0	0	0	8	10 435	82
Mirsk	324	0	0	0	0	495	0	0	0	4113	14
Wleń	3374	0	0	0	20	0	0	0	0	863	110
Lwówecki powiat	0	0	0	0	2649	44	0	0	0	1843	14
Suma (dla całego powiatu)	5994	0	0	0	3230	849	0	0	19	22 726	304
Razem – wszystkie lata	33 121										

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

Susza to zauważalny brak wody, który powoduje drastyczne szkody w środowisku i gospodarce, a także wyraźną uciążliwość lub nawet zagrożenie dla ludności[9].

---

[4] U. Kossowska-Cezak (red.), *Słownik meteorologiczny*, Wyd. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2003, s. 246.

[5] T. Mitek, *Czekanie na wiosenne wody*, [w:] *Przegląd Obrony Cywilnej*, nr 1, Wydawnictwo Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2006, s. 8.

[6] W. Kaleta, *Szła wielka woda*, [w:] *Przegląd Obrony Cywilnej*, nr 4, Wydawnictwo Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2006, s. 13.

[7] M. Barszczyńska (red.), *Zagrożenia naturalne*, Wyd. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2000, s. 7.

[8] U. Kossowska-Cezak (red.), wyd. cyt., s. 96.

[9] A. Dubicki (red.), *Zasoby wodne w dorzeczu górnej i środkowej Odry w warunkach suszy*, Wyd. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2002, s. 6.

Najczęściej występuje na obszarach stepowych i sawannowych. Susze dotykają także powiatu lwóweckiego[10] – np. susza w 2006 r., która objęła obszar całego województwa dolnośląskiego.

W tabeli 1 przedstawiono straty spowodowane przez katastrofy naturalne na obszarze powiatu lwóweckiego w latach 1997-2007. Wartości pieniężne zostały indeksowane do roku 2007.

4. Przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych w powiecie lwóweckim

Na obszarze powiatu lwóweckiego za politykę przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych odpowiadają:

- Starosta Powiatu Lwóweckiego, Zarząd i Rada Powiatu Lwóweckiego oraz w szczególności: pięciostanowiskowy Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami, Wydział Geodezji, Kartografii i Katastru, Geodeta Powiatowy Przewodniczący Zespołu Uzgadniania Dokumentacji Projektowej, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego[11];
- Burmistrz Gminy i Miasta Gryfów Śląski, Rada Gminy i Miasta oraz w szczególności: sześciostanowiskowy Referat Geodezji, Ekologii, Rolnictwa i Gospodarki, pięciostanowiskowy Referat Inwestycji, Budownictwa, Drogownictwa oraz Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, pięciostanowiskowy Referat Spraw Obywatelskich i Urząd Stanu Cywilnego z Inspektorem ds. ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej i obrony cywilnej; czterostanowiskowa Straż Miejska[12];
- Burmistrz Gminy i Miasta Lubomierz, Rada Gminy i Miasta oraz w szczególności: czterostanowiskowy Referat Techniczny, sześciostanowiskowy Referat Administracyjny ze Stanowiskiem ds. bhp, ochrony przeciwpożarowej, informacji niejawnych, zarządzania kryzysowego, OC i wojskowości, Straż Miejska[13];
- Burmistrz Gminy i Miasta Lwówek Śląski, Rada Gminy i Miasta oraz w szczególności: dziesięciostanowiskowy Wydział Gospodarki Przestrzennej, Nieruchomościami oraz Rolnej i Ochrony Środowiska, pięciostanowiskowy Wydział Spraw Obywatelskich i Obrony Cywilnej, dwustanowiskowa Straż Miejska[14];

---

[10] Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu, *Wojewódzki plan reagowania w przypadku wystąpienia suszy*, Wrocław 2005, s. 3-7.

[11] *Regulamin Organizacyjny Starostwa Powiatowego w Lwówku Śląskim*, Załącznik nr 1, Schemat organizacyjny Starostwa Powiatowego w Lwówku Śląskim., s. 1.

[12] *Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy i Miasta w Gryfowie Śląskim*, Załącznik nr 1, Schemat organizacyjny Urzędu Gminy i Miasta Gryfów Śląski, s. 1.

[13] *Schemat organizacyjny Urzędu Gminy i Miasta w Lubomierzu*, Załącznik do Zarządzenia Burmistrza Gminy i Miasta Lubomierz Nr 41/2009, z dnia 15.09.2009 r., s. 1.

[14] *Biuletyn Informacji Publicznej,* Gmina i Miasto Lwówek Śląski. Wydziały, http://www.bip.lwowekslaski.pl/struktura/1/wydzialy (stan z 13.05.2010).

- Burmistrz Miasta i Gminy Mirsk, Rada Miasta i Gminy oraz w szczególności samodzielne stanowiska: Specjalista ds. planowania przestrzennego, Inspektor ds. rolnictwa i ochrony środowiska, Inspektor ds. zarządzania kryzysowego, a także dwustanowiskowa Straż Miejska[15];
- Burmistrz Miasta i Gminy Wleń, Rada Miasta i Gminy oraz w szczególności: czterostanowiskowy Referat Rozwoju, Infrastruktury Komunalnej i Organizacji, trzystanowiskowy Referat Obywatelsko-Społeczny, Straż Miejska[16].

Wszystkie wydziały kierowane są przez naczelników, a referaty – przez kierowników. Poszczególne wydziały i referaty różnią się jednak liczbą stanowisk, nazewnictwem i zakresem wykonywanych obowiązków. Wszystkie gminy współpracują doraźnie m.in. z: Komendą Powiatową Policji w Lwówku Śląskim, Komisariatem Policji w Gryfowie Śląskim, Posterunkiem Policji w Mirsku, Rewirami Dzielnicowych w Lubomierzu i we Wleniu[17]; Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej i jej Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym, Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Dolnośląskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Lwówku Śląskim, Strażą Miejską w każdej z gmin, jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej włączonymi do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w Mirsku i Gryfowie Śląskim; jednostkami OSP nie włączonymi do KSRG – 27 w miejscowościach: Giebułtów, Gierczyn, Grudza, Kamień, Kwieciszowice, Orłowice-Krobica, Proszowa, Przecznica, Rębiszów, Krzewie Wielkie, Młyńsko, Proszówka, Rząsiny, Ubocze, Golejów, Lubomierz, Milęcice, Pasiecznik, Klecza, Pilchowice, Radomice, Wleń, Chmielno, Płóczki Górne, Sobota, Włodzice Wielkie, Zbylutów; i innymi organizacjami funkcjonującymi na obszarze danej gminy czy też całego powiatu[18].

Polityka przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych jest w powiecie lwóweckim realizowana m.in. poprzez: planowanie przestrzenne, wydatkowanie środków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia, współpracę z Dolnośląskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Lwówku Śląskim w zakresie konserwacji i utrzymywania urządzeń melioracji szczegółowych oraz w utrzymywaniu wałów przeciwpowodziowych, udzielanie pomocy osobom poszkodowanym przez katastrofy naturalne[19].

---

[15] *Biuletyn Informacji Publicznej,* Urząd Miasta i Gminy Mirsk. Samodzielne stanowiska, http://bip.mirsk.pl/struktura/4/samodzielne_stanowiska (stan z 13.05.2010).

[16] *Biuletyn Informacji Publicznej*, Urząd Miasta i Gminy Wleń. Regulamin Organizacyjny, http://www.wlen.pl/bip/index.php?id=80&id2=143#1 (stan z 13.05.2010).

[17] Komenda Powiatowa Policji w Lwówku Śląskim, http://www.lwowek-slaski.policja.gov.pl/www/index.cgi?numer=0&menu=0 (stan z 13.05.2010).

[18] P. Tkacz, *Reporter 998. Siły i środki województwa – powiat lwówecki*, http://www.reporter998.pl/mapa/lwowek_slaski/lwowek_slaski.html (stan z 13.05.2010).

[19] *Powiat lwówecki. Ćwiczenia Bóbr – Kwisa 2008*, http://www.powiatlwowecki.pl/news.php?id=8652 (stan z 13.05.2010).

Tabela 2. Struktura planów miejscowych obszaru powiatu lwóweckiego na tle Polski i województwa dolnośląskiego (na koniec 2005 r.)

Obszar planowania	Liczba		Pokrycie [%]	
	obowiązujące	projekty	obowiązujące	projekty
Polska – ogółem	59 284	13 234	19,7	8,8
Województwo dolnośląskie – ogółem	6824	1240	38,2	14,8
Powiat lwówecki – ogółem	21	3	4,4	14,2
Gmina Miejsko-Wiejska Gryfów Śląski	4	0	8,9	0,0
Gmina Miejsko-Wiejska Lubomierz	5	1	6,3	0,0
Gmina Miejsko-Wiejska Lwówek Śląski	3	0	3,9	0,0
Gmina Miejsko-Wiejska Mirsk	6	1	4,3	7,9
Gmina Miejsko-Wiejska Wleń	3	1	0,0	100,0

Źródło: P. Śleszyński (red.), *Stan zaawansowania planowania przestrzennego w gminach*, Wyd. PAN IGiPZ, Warszawa 2007, s. 256.

W gminach powiatu przygotowywane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz inne opracowania dotyczące zabezpieczenia przeciwpowodziowego. Z tabeli 2 wynika, że powiat lwówecki jest tylko w niecałych 5% pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co jest słabym wynikiem na tle Polski i bardzo słabym w porównaniu z całym województwem dolnośląskim. Brak planów miejscowego zagospodarowania przestrzennego wiąże się ze złym stanem sanitarnym terenów wiejskich. Tereny wiejskie są w większości pozbawione zbiorczych rozwiązań gospodarki ściekowej. Niedostateczna jest liczba oczyszczalni ścieków. Mieszkańcy korzystają z różnego rodzaju rozwiązań indywidualnych. Tymczasem większość oczyszczalni miejskich jest niedociążona. Brakuje składowisk odpadów i sieci wodociągowej. Większość mieszkańców wsi korzysta z rozwiązań indywidualnych, którymi są przede wszystkim przydomowe studnie[20], przez co jest podatna na potencjalne skażenie wód gruntowych wywołane powodzią.

Wydatki poniesione na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżetach gmin i powiatu przedstawiono w tabeli 3. Wynika z niej, że wydatkowanie środków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia z budżetu powiatu lwóweckiego rozpoczęto rok po jego utworzeniu[21], natomiast z budżetów gmin w roku wprowadzenia ustawy o zarządzaniu kryzysowym[22], która spowodowała przyrost wydatków przeznaczonych na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na obszarze powiatu

[20] J. Matejuk (red), wyd. cyt., s. 40.

[21] Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym*, DzU 1998 r. nr 91, poz. 578 z późn. zm.

[22] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. *o zarządzaniu kryzysowym*, DzU 2007 r. nr 89, poz. 589 i 590 z późn. zm.

Tabela 3. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżecie powiatu lwóweckiego i znajdujących się na jego obszarze gmin w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.)

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Powiat/gmina	Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową*										
Gryfów Śląski GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	502
Lubomierz GW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76
Lwówek Śląski GM-W	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	218
Mirsk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	364
Wleń	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	229
Lwówecki powiat	0	0	0	6388	6702	6800	1889	2109	2140	2297	2471
Razem b.p i o.p.p	0	0	0	6388	6702	6800	1889	2109	2140	2297	3861
Powiat/gmina	Wydatki na ochronę zdrowia										
Gryfów Śląski GW	136	119	191	129	141	204	153	138	91	120	192
Lubomierz GW	643	776	150	88	72	82	98	82	81	88	86
Lwówek Śląski GM-W	82	160	268	252	242	283	259	261	278	283	268
Mirsk	71	234	182	89	101	150	248	125	120	162	132
Wleń	728	666	159	70	52	42	47	49	49	39	50
Lwówecki powiat	0	0	0	4457	4132	1049	856	731	1088	1739	1114
Razem o.z.	1660	1955	950	5085	4740	1810	1660	1385	1708	2431	1842
Razem	1660	1955	950	11 473	11 442	8611	3548	3494	3848	4729	5703
Razem – wszystkie lata	57 413										

* W 2000 r. w budżecie powiatu lwóweckiego wydatkowano środki na samo bezpieczeństwo publiczne (bez ochrony przeciwpożarowej).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 4. Udział wydatków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżetach powiatu lwóweckiego i znajdujących się na jego obszarze gmin w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.)

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Powiat/gmina	Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową* [w %]										
Gryfów Śląski GW	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,62
Lubomierz GW	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,64
Lwówek Śląski GM-W	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60
Mirsk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,67
Wleń	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,32
Lwówecki powiat	0,00	0,00	0,00	15,30	16,32	17,84	5,97	6,33	6,15	6,21	5,71
Razem b.p i o.p.p	0,00	0,00	0,00	5,80	6,34	6,55	1,72	1,78	1,71	1,50	2,71
Powiat/gmina	Wydatki na ochronę zdrowia [w %]										
Gryfów Śląski GW	0,97	0,85	1,37	0,95	0,98	1,46	1,00	0,71	0,61	0,67	1,00
Lubomierz GW	5,90	6,92	1,77	1,09	0,89	0,96	1,08	0,84	0,59	0,38	0,72
Lwówek Śląski GM-W	0,33	0,66	0,91	1,10	1,08	1,20	1,07	0,88	0,78	0,67	0,73
Mirsk	0,62	1,55	1,22	0,65	0,84	1,22	1,15	0,70	0,69	0,70	0,60
Wleń	6,04	5,24	1,47	0,68	0,69	0,57	0,57	0,59	0,53	0,41	0,51
Lwówecki powiat	0,00	0,00	0,00	10,67	10,06	2,75	2,70	2,19	3,13	4,70	2,57
Razem o.z.	2,27	2,54	0,83	4,62	4,48	1,74	1,51	1,17	1,36	1,58	1,29
Razem	0,97	0,85	1,37	0,95	0,98	1,46	1,00	0,71	0,61	0,67	1,00
Razem – wszystkie lata	4,65										

* W 2000 r. w budżecie powiatu lwóweckiego wydatkowano środki na samo bezpieczeństwo publiczne (bez ochrony przeciwpożarowej).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

lwóweckiego o ponad 1,5 mln zł. Udział wydatków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżetach powiatu lwóweckiego i gmin znajdujących się na jego obszarze w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.) przedstawiono w tabeli 4.

Środki te umożliwiają realizowanie działań ratowniczych w przypadku wystąpienia katastrofy naturalnej. Zgodnie z Ustawą *o zarządzaniu kryzysowym* na obszarze powiatu lwóweckiego funkcjonują Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK) i Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego (PZZK) oraz ich odpowiedniki na poziomie gmin.

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego zapewnia przepływ informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego[23]. Do jego zadań należy m.in.: pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji; współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej; nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności; współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska; współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne; dokumentowanie działań podejmowanych przez centrum; realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa; pełnienie całodobowego dyżuru lekarza koordynatora ratownictwa medycznego; gromadzenie i przetwarzanie danych oraz ocena zagrożeń występujących na obszarze powiatu; monitorowanie, analizowanie i prognozowanie rozwoju zagrożeń na obszarze powiatu; dostarczanie niezbędnych informacji dotyczących aktualnego stanu bezpieczeństwa dla powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego; współpraca z gminnymi zespołami zarządzania kryzysowego; zapewnienie funkcjonowania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, w tym dokumentowanie jego prac; realizacja zadań stałego dyżuru w ramach gotowości obronnej państwa; planowanie wsparcia innych organów właściwych w sprawach zarządzania kryzysowego; planowanie użycia pododdziałów lub oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej; planowanie wsparcia przez organy administracji publicznej realizacji zadań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej[24].

Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego tworzą ludzie powołani spośród osób zatrudnionych w starostwie powiatowym, powiatowych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży powiatowych; przedstawicieli społecznych organizacji ratowniczych. W skład zespołu powiatowego mogą także wchodzić inne, zaproszone przez starostę, osoby[25].

---

[23] Tamże, art. 16-18.

[24] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. *o zarządzaniu kryzysowym*, DzU z 2007 r. nr 89, poz. 589 i 590 z późn. zm., art. 16.

[25] Tamże, art. 14 i 17.

Do zadań zespołu powiatowego należy w szczególności: ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń; przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie staroście wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w powiatowym planie zarządzania kryzysowego; przekazywanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami. W skład zespołu powiatowego wchodzą: starosta – jako przewodniczący, kierownik komórki organizacyjnej właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego w starostwie powiatowym – jako zastępca przewodniczącego, a także inne osoby wskazane przez przewodniczącego w zależności od potrzeb spośród: kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży powiatowych; osób zatrudnionych w starostwie powiatowym lub w powiatowych jednostkach organizacyjnych służb, inspekcji i straży; osób zatrudnionych w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej, Dolnośląskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Lwówku Śląskim oraz Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej[26].

Podstawowe siły reagowania na zagrożenie są oparte na podmiotach ratowniczych i porządkowo-ochronnych, funkcjonujących w trybie działania interwencyjnego, współpracujących doraźnie ze starostwem powiatowym oraz poszczególnymi gminami. Oznacza to, że w razie uzyskania informacji o katastrofie naturalnej są one wprowadzane do działania najszybciej jak to możliwe.

Starostwo Powiatowe we Lwówku Śląskim współpracuje także z urzędami gmin w powiecie w celu szacowania szkód spowodowanych przez katastrofy naturalne. Pozyskane promesy na usuwanie skutków katastrof naturalnych uwidoczniono w tabeli 5.

Tabela 5. Promesy na usuwanie skutków katastrof naturalnych na obszarze powiatu lwóweckiego w latach 1997-2007 (w tys. zł, z 2007 r.)

Powiat/gmina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gryfów Śląski GW	85	0	0	0	441	0	0	0	254	80	85
Lubomierz GW	1 177	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 177
Lwówek Śląski GM-W	1 345	0	0	0	0	0	0	0	82	100	1 345
Mirsk	197	0	0	0	10	105	0	0	563	0	197
Wleń	10 961	2525	2009	548	0	0	0	0	0	0	10 961
Lwówecki powiat	0	0	0	0	0	0	0	0	308	188	0
Suma (dla całego powiatu)	85	0	0	0	441	0	0	0	254	80	85
Razem – wszystkie lata	20 976										

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu – Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego.

[26] Tamże, art. 14-15.

W *Strategii rozwoju powiatu lwóweckiego (2000-2010)* zwrócono uwagę na problemy związane z zagrożeniem powodziowym, m.in. na nieuregulowane koryta rzek i potoków oraz brak dostatecznej liczby zbiorników przeciwpowodziowych. Wskazano na konieczność rozwiązania wymienionych problemów oraz zasugerowano[27]:

- poprawę zabezpieczenia przeciwpowodziowego;
- doskonalenie współpracy gmin i powiatów w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi;
- budowę ochronnych zbiorników przeciwpowodziowych;
- regulację rzek i potoków.

Tabela 6. Jakie są problemy związane z funkcjonowaniem Pana/Pani jednostki, co można usprawnić?

Problem	%
Brak środków finansowych na przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych	50
Zbyt małe zasoby ludzkie do przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych	25
Nieścisłość i niespójność przepisów prawa	50
Niewystarczająca współpraca z innymi instytucjami	50
Nie wiem	50

* Pytanie otwarte – można wymienić kilka problemów, dlatego suma % może przekroczyć 100.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań sondażowych przeprowadzonych przez autora z pracownikami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych w powiecie lwóweckim.

Badania sondażowe przeprowadzone przez autora z pracownikami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych w powiecie lwóweckim (por. tab. 6) potwierdzają, że połowa respondentów za główny problem związany z funkcjonowaniem danej jednostki uważa brak środków finansowych na przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych, nieścisłość i niespójność przepisów prawa oraz niewystarczającą współpracę z innymi instytucjami, zaś 25% sądzi, że problemem są zbyt małe zasoby ludzkie do tego przeznaczane.

5. Zakończenie

Na obszarze powiatu lwóweckiego PPSKN jest realizowana przez starostwo powiatowe. Instytucjami odpowiedzialnymi za nią są także poszczególne urzędy gmin wraz z jednostkami wyspecjalizowanymi, takimi jak policja czy straż pożarna.

Środki otrzymane przez powiat w latach 1997-2007 na odbudowę (ogółem 20 976 tys. zł) pokrywają tylko niecałe 64% łącznych strat spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie (szacowanych na 33 121 tys. zł in-

[27] J. Matejuk (red), wyd. cyt., s. 40, 62-66.

deksowanych do 2007 r.). Relacja wydatków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżecie powiatu lwóweckiego i znajdujących się na jego obszarze gmin w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.) do strat spowodowanych przez katastrofy naturalne na obszarze powiatu lwóweckiego w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.) wynosi 173,34%. Relacja wydatków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżecie powiatu lwóweckiego i znajdujących się na jego obszarze gmin w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.) do promes na usuwanie skutków katastrof naturalnych na obszarze powiatu lwóweckiego w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.) wynosi 273,71%.

Łączny udział wydatków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżetach powiatu lwóweckiego i znajdujących się na jego obszarze gmin w latach 1997-2007 (w tys. zł z 2007 r.) wyniósł niecałe 5%. W przypadku powiększenia środków otrzymanych na odbudowę ogółem przez powiat lwówecki w latach 1997-2007 o wydatki gmin i powiatów na bezpieczeństwo publiczne (57 413 tys. zł) w stosunku do szacowanych strat, pokryte zostaje ponad 236% łącznych strat spowodowanych przez katastrofy naturalne w wymienionym okresie.

Na tle relacji przedstawionych powyżej oraz badań sondażowych przeprowadzonych w powiecie można wnioskować, że zbyt mała część środków z puli przeznaczonej na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w budżecie powiatu lwóweckiego i znajdujących się na jego obszarze gmin jest przeznaczona na przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych. Ponadto, brak planów miejscowego zagospodarowania przestrzennego w powiązaniu ze złym stanem sanitarnym terenów wiejskich zwiększa ryzyko skażenia wód gruntowych w przypadku wystąpienia powodzi.

Literatura

Barszczyńska M. (red.), *Zagrożenia naturalne*, Wyd. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2000.

Biuletyn Informacji Publicznej. Gmina i Miasto Lwówek Śląski. Wydziały, http://www.bip.lwowekslaski.pl/struktura/1/wydzialy (stan z 13.05.2010).

Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miasta i Gminy Mirsk. Samodzielne stanowiska, http://bip.mirsk.pl/struktura/4/samodzielne_stanowiska (stan z 13.05.2010).

Biuletyn Informacji Publicznej. Urząd Miasta i Gminy Wleń. Regulamin Organizacyjny, http://www.wlen.pl/bip/index.php?id=80&id2=143#1 (stan z 13.05.2010).

Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu, *Wojewódzki plan reagowania w przypadku wystąpienia suszy*, Wrocław 2005.

Dubicki A. (red.), *Zasoby wodne w dorzeczu górnej i środkowej Odry w warunkach suszy*, Wyd. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2002.

Geografia wyborcza, powiat lwówecki, http://wybory2006.pkw.gov.pl/kbw/geoPowiat.html?id=021200&type=0 (stan z 13.05.2010).

Główny Urząd Geodezji i Kartografii. Mapy, http://maps.geoportal.gov.pl/webclient/ (stan z 13.05.2010).

Kaleta W., *Szła wielka woda*, [w:] *Przegląd Obrony Cywilnej*, nr 4, Wydawnictwo Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2006.

Komenda Powiatowa Policji w Lwówku Śląskim, http://www.lwowek-slaski.policja.gov.pl/www/index.cgi?numer=0&menu=0 (stan z 13.05.2010).

Kossowska-Cezak U. (red.), *Słownik meteorologiczny*, Wyd. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2003.

Mitek T., *Czekanie na wiosenne wody*, [w:] *Przegląd Obrony Cywilnej*, nr 1, Wydawnictwo Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2006.

Matejuk J. (red), *Strategia Rozwoju Powiatu Lwóweckiego (2000-2010)*, Instytut Badań Strategicznych przy Wyższej Szkole Zarządzania. Centrum Doradztwa Strategicznego w Legnicy, Warszawa–Legnica–Lwówek Śląski 2000.

Piepiora Z., *Przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych w województwie dolnośląskim*, [w:] S. Korenik, Z. Przybyła (red.), *Gospodarka Przestrzenna XII*, t. II, Wyd. Stowarzyszenie na rzecz Promocji Dolnego Śląska, Wrocław 2009.

Powiat lwówecki. Ćwiczenia Bóbr – Kwisa 2008, http://www.powiatlwowecki.pl/news.php?id=8652 (stan z 13.05.2010).

Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy i Miasta w Gryfowie Śląskim, Załącznik nr 1. Schemat organizacyjny Urzędu Gminy i Miasta Gryfów Śląski.

Regulamin Organizacyjny Starostwa Powiatowego w Lwówku Śląskim, Załącznik nr 1. Schemat Organizacyjny Starostwa Powiatowego w Lwówku Śląskim.

Starostwo Powiatowe w Lwówku Śląskim – Biuletyn Informacji Publicznej. Dane Urzędu, http://www.bip.powiatlwowecki.pl (stan z 13.05.2010).

Śleszyński P. (red.), *Stan zaawansowania planowania przestrzennego w gminach*, Wyd. PAN IGiPZ, Warszawa 2007.

Tkacz P., *Reporter 998. Siły i środki województwa – powiat lwówecki*, http://www.reporter998.pl/mapa/lwowek_slaski/lwowek_slaski.html (stan z 13.05.2010).

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, DzU 1998 r. nr 91, poz. 578 z późniejszymi zmianami.

Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. *o zarządzaniu kryzysowym*, DzU z 2007 r. nr 89, poz. 589 i 590 z późniejszymi zmianami.

LOCAL POLICY OF COUNTERACTION OF NATURAL DISASTERS IN LWÓWEK ŚLĄSKI COUNTY

Summary: The aim of this article is to present the issue of counteracting the results of natural disasters. Conducting the policy applying to natural disasters enables to reduce the results of their occurrence. The condition necessary for the implementation of this policy on the local level of a county (NUTS 4, LAU 1) and a district (NUTS 5, LAU 2) is using the economic instruments which regulate the functioning of adequate institutions. The author verifies it on the example of Lwówek Śląski county.